

POLITECHNIKA
GDAŃSKA

WALDEMAR KARASZEWSKI

BADANIE WPŁYWU
WYBRANYCH CZYNNIKÓW
NA TRWAŁOŚĆ CERAMICZNYCH
ELEMENTÓW ŁOŻYSK TOCZNYCH

GDAŃSK 2013

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU REDAKCYJNEGO
WYDAWNICTWA POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Janusz T. Cieśliński

REDAKTOR PUBLIKACJI NAUKOWYCH

Michał Szydłowski

REDAKTOR SERII

Marek Szkodo

RECENZENCI

Andrzej Neimitz

Tadeusz Stolarski

PROJEKT OKŁADKI

Jolanta Cieślawska

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Oferta wydawnicza Politechniki Gdańskiej jest dostępna pod adresem
www.pg.gda.pl/wydawnictwo/oferta

© Copyright by Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2013

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany, w jakiegokolwiek formie
i w jakiegokolwiek sposób, bez pisemnej zgody wydawcy

ISBN 978-83-7348-504-4

WYDAWNICTWO POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Wydanie I. Ark. wyd. 13,6, ark. druku 12,6, 140/720

Druk i oprawa: *EXPOL* P. Rybiński, J. Dąbek, Sp. Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek, tel. 54 232 37 23

SPIS TREŚCI

Wykaz ważniejszych oznaczeń i skrótów	5
1. WPROWADZENIE	7
2. CERAMICZNE ŁOŻYSKA TOCZNE	12
2.1. Trwałość ceramicznych łożysk tocznych	12
3. MATERIAŁY CERAMICZNE – PROCESY DESTRUKCJI	18
3.1. Proces inicjacji pęknięć i wady materiałowe	18
3.2. Proces propagacji pęknięć	20
3.3. Proces propagacji pęknięć w materiałach ceramicznych	23
3.4. Propagacja pęknięć kolistych w ceramicznych elementach tocznych	27
3.5. Wpływ środka smarującego na propagację pęknięć	46
3.6. Podsumowanie	59
4. SFORMUŁOWANIE PROBLEMATYKI BADAWCZEJ ŁOŻYSKOWYCH CERAMICZNYCH ELEMENTÓW TOCZNYCH	62
4.1. Wprowadzenie.....	62
4.2. Cel i zakres badań doświadczalnych	63
5. MODEL STYKU, OBCIĄŻENIA I PĘKNIĘCIA KOLISTEGO W CERAMICZNYCH ELEMENTACH TOCZNYCH	65
5.1. Analityczny opis modelu styku i obciążenia	65
5.1.1. Model styku i obciążenia	65
5.1.2. Geometria pęknięcia kolistego w ceramicznych elementach tocznych.....	70
5.2. Propagacja pęknięć.....	70
5.2.1. Kryterium propagacji pęknięć	71
5.2.2. Kierunek propagacji pęknięć	79
5.2.3 Wpływ oleju w szczelinie na proces propagacji pęknięć	81
6. BADANIA DOŚWIADCZALNE	83
6.1. Zakres i metodyka badań łożyskowych ceramicznych elementów tocznych.....	83
6.1.1. Zakres badań.....	83
6.1.2. Opis sztucznie wprowadzanych pęknięć	83
6.1.3. Opis materiałów użytych w badaniach	87
6.1.4. Opis stanowiska do badań kulek ceramicznych.....	94
6.2. Badania doświadczalne kulek łożyskowych z azotku krzemu	98
6.3. Badania doświadczalne kulek łożyskowych z dwutlenku cyrkonu	98
6.4. Badania doświadczalne kulek łożyskowych z tlenku aluminium	108
6.5. Analiza statystyczna	119
6.6. Analiza chemiczna	134
7. ANALIZA NUMERYCZNA	138
7.1. Analiza metodą elementów skończonych.....	138
7.1.1. Modelowanie metodą elementów skończonych	139
7.1.2. Model MES i ocena jego poprawności	139

7.1.3 Analiza numeryczna MES pęknięć kolistych w ceramicznych elementach tocznych	147
7.2. Analiza metodą elementów brzegowych	160
7.2.1. Modelowanie metodą elementów brzegowych	160
7.2.2. Ocena poprawności modelu MEB	163
7.2.3 Analiza numeryczna MEB pęknięć kolistych w ceramicznych elementach tocznych	163
8. PODSUMOWANIE	184
8.1. Podsumowanie uzyskanych wyników	184
8.2. Wnioski szczegółowe	185
8.3. Wnioski dotyczące dalszych badań	187
BIBLIOGRAFIA	189
Streszczenie	200
Streszczenie w języku angielskim	202